

Pedagojik Anlayışın Uzaktan Eğitime Uyarlanması

Eğitimi Geliştirme, Uygulama ve
Değerlendirme

Editörler: İlhan GENÇ • Mustafa KOÇ
Hasan Kağan KESKİN • Abdullah ADIGÜZEL

2. Baskı

Editörler: İlhan GENÇ - Mustafa KOÇ - Hasan Kağan KESKİN - Abdullah ADIGÜZEL

PEDAGOJİK ANLAYIŞIN UZAKTAN EĞİTİME UYARLANMASI: Eğitimi Geliştirme, Uygulama ve Değerlendirme

ISBN 978-625-7582-76-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Kasım 2021, Ankara
2. Baskı: Kasım 2022, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Eğitim kurumlarındaki öğretim süreçlerinin kalite ve verimliliğine etki eden birçok faktör olduğu bilinmektedir. Şüphesiz bu faktörlerin en önemlilerinden birisi de öğretmendir. Öğretmen, eğitim kurumlarının kalite ve verimliliğini artırmada, eğitimin hedeflerini gerçekleştirmede ve toplumun kabul gördüğü davranış formlarına sahip bireyler yetiştirmede son otoritedir. Bu önemli ve hayati görevleri üstlenmiş olan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve değerler açısından sürekli olarak desteklenmesi gerekmektedir. Öğretmen ne öğreteceğini bilen, alan uzmanlığının yanı sıra nasıl öğreteceğini de bilen profesyonel bir donanıma sahip olmalıdır. Bu nedenle öğretmenlerin alanında çok iyi yetişmiş olmalarıyla birlikte öğretmenlik meslek bilgisi alanında da yeterli düzeyde eğitilmiş olmaları gerekmektedir. Çünkü bilme ile öğretebilmenin farklı şeyler olduğunu ve bir öğretmenin bu iki beceriye de mutlaka sahip olması gerektiğini en iyi bilen yine öğretmendir. Öyleyse pedagojik anlamda yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine, söylem ve davranışlarına sahip olmayan bir bireyin eğitimci olarak eğitim kurumlarında görev yapması söz konusu değildir. Eğitimcilerin profesyonellik boyutunu oluşturan ve en iyi nasıl öğretebilirim sorusunu cevaplayan pedagojik ilkelerin günümüz bilişim teknolojisinin sunmuş olduğu olanaklarla desteklenerek zenginleştirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde iş dünyasının yoğunluğu, zamanın azlığı ve aynı mekânı paylaşmanın zorluğundan dolayı özellikle yetişkin eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildiği gibi içinde bulunduğumuz pandemi süreci gibi zorunlu nedenlerden dolayı da tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Teknolojik olanaklara dayalı olarak eşzamanlı veya eşzamansız gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının pedagojik olarak desteklenmesi gerekmektedir. Yüzyüze veya uzaktan tüm öğretme öğrenme süreçlerinde teknoloji pedagojiyi etkili kılarken, pedagoji de teknolojiyi verimli kılmaktadır. Bu bağlamda teknoloji de pedagoji de eğitimin hedeflerini gerçekleştirmede araç olarak kullanılmaktadır. Uzaktan veya yüz yüze öğretme öğrenme süreçlerinin belli ilkelere dayandığı ve eğitsel uygulamaların uygun öğretim yöntem ve teknikleriyle yürütüldüğü bilinmektedir. Böylece uzaktan eğitim süreçlerini gerçekleştirecek olan öğretmenlerin hem öğretim teknolojilerini etkin kullanma hem de uzaktan eğitim uygulamalarında kalite ve verimliliği artırmak amacıyla pedagojik ilkeleri doğru kullanma becerisine sahip olması gerekmektedir.

Pedagojik anlayışın uzaktan eğitime uyarlanması: uzaktan eğitimi değerlendirme, iyileştirme ve iyi örnekler kitabı pedagojik anlayışın uzaktan

eğitime uyarlanmasını öngören yirmi kısa ama etkili bölümden oluşmaktadır. Kitapta uzaktan eğitim uygulamalarında etkili öğretim yöntem ve teknikleri, sanal sınıf yönetimi, istenmeyen davranışlarla baş etme, sanal zorbalık, öğrenci motivasyonu, ölçme ve değerlendirme gibi birbirinden önemli konular çok etkili bir şekilde ele alınmıştır.

Abdullah ADIGÜZEL

Bölümler ve Yazarları

Editörler: İlhan GENÇ - Mustafa KOÇ - Hasan Kağan KESKİN - Abdullah ADIGÜZEL

- 1. Bölüm: Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşananlar ve Etkin Katılımı Destekleyecek Öneriler**
Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan KUYUMCU VARDAR - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0533-7345
- 2. Bölüm: Teknoloji, Pedagoji ve İçerik Bağlamında Öğretim Yöntemlerinin Seçimi ve Etkin Kullanımı**
Prof. Dr. Abdullah ADIGÜZEL - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7184-3644
- 3. Bölüm: Uzaktan Eğitimde Öğrenci Devamının Artırılması İçin Neler Yapılabilir?**
Dr. Öğr. Üyesi Ufuk GÜVEN - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1977-6426
- 4. Bölüm: Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci İle Etkileşim Nedir ve Nasıl Olmalıdır?**
Prof. Dr. Süleyman GÖKSOY - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-7151-0863
- 5. Bölüm: Online Öğretimde Geribildirim Sürecinin Yönetimi**
Prof. Dr. Engin ASLANARGUN - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4965-0229
- 6. Bölüm: Öğrenmenin Kalıcılığı ve Biçimlendirici Değerlendirme Açısından Geri Bildirim**
Prof. Dr. Abdullah ADIGÜZEL - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7184-3644
- 7. Bölüm: Geri Bildirim ve Farkındalık**
Prof. Dr. Mustafa KOÇ - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8644-4109
Arş. Gör. Şehide KELEK - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8444-0614
- 8. Bölüm: Uzaktan Eğitim Sürecinde Ödev Verme Yöntemleri**
Dr. Öğr. Üyesi Ufuk GÜVEN - Düzce Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-1977-6426

9. Bölüm: Ödevler Etkili Mi? Etkili Ödev Vermek İçin İlkelerimiz Neler Olmalı?

Doç. Dr. Şule AY - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9505-5105

10. Bölüm: Uzaktan Eğitimde Uygulamalı Dersler ve Süreçler

Prof. Dr. H. Kağan KESKİN - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5495-1747

11. Bölüm: Uzaktan Eğitimde Uygulamalı Eğitimin İlkeleri ve Etkililiğini Arttırmaya Yönelik Öneriler

Doç. Dr. Filiz EVRAN ACAR - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0453-8508

12. Bölüm: Uzaktan Eğitimde Sosyal, Kültürel ve Eğitsel Etkinlikler

Doç. Dr. Elçin YAZICI - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6679-4793

13. Bölüm: Kovid-19 Acil Uzaktan Öğretim Sürecinde Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar: Bir Durum Çalışması

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk NAM - Sakarya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0845-1362

Öğr. Gör. Dr. Dilek NAM - Sakarya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3242-5460

Prof. Dr. Mehmet Barış HORZUM - Sakarya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3567-0779

14. Bölüm: Sanal Zorbalıkla Baş Etme

Doç. Dr. Adem PEKER - Atatürk Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3594-9166

15. Bölüm: Uzaktan Eğitimde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Dr. Öğr. Üyesi Hayriye Merve ERİŞ HASIRCI - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2065-5704

16. Bölüm: Ölçme Aracında Bulunması Gereken Nitelikler

Doç. Dr. Gülden KAYA UYANIK - Sakarya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8100-6994

17. Bölüm: Bireyselleştirilmiş Bilgisayarlı Test Uygulamaları

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman DEMİR - Sakarya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3136-0423

**18. Bölüm: Çalıştay Sunumlarının Uzaktan Eğitim Verimliliğine Katkısı
Açısından Bir Değerlendirme**

Prof. Dr. Abdullah ADIGÜZEL - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7184-3644

19. Bölüm: Çalıştay Sunumlarına Genel Bir Bakış

Prof. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9843-6747

20. Bölüm: Çalıştay Sunumlarına Dair Genel Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Fevzi KARADEMİR - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-8966-6575

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞANANLAR VE ETKİN KATILIMI DESTEKLEYECEK ÖNERİLER

Uzaktan Eğitim Süreci	1
Uzaktan Eğitimde Dikkat Edilmesi Gereken Faktörler.....	2
Uzaktan Eğitime Yönelik Yapılan Araştırmalar.....	5
Kaynakça.....	11

2. BÖLÜM

TEKNOLOJİ PEDAGOJİ VE İÇERİK BAĞLAMINDA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN SEÇİMİ VE ETKİN KULLANIMI

Giriş.....	14
Teknolojiyi Önceleyen Görüş	14
Pedagojiyi Önceleyen Görüş	15
Ders İçeriklerini Önceleyen Görüş.....	15
Kaynakça.....	22

3. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİMDE ÖĞRENCİ DEVAMININ ARTIRILMASI İÇİN NELER YAPILABİLİR?

Uzaktan Eğitimde Öğrenci Devamının Artırılması İçin Neler Yapılabilir?.....	23
Kaynakça	28

4. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE ÖĞRENCİ İLE ETKİLEŞİM NEDİR VE NASIL OLMALIDIR?

Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrenci ile Etkileşim Nedir ve Nasıl Olmalıdır?	29
Kaynakça.....	32

5. BÖLÜM

ONLINE ÖĞRETİMDE GERİ BİLDİRİM SÜRECİNİN YÖNETİMİ

Geri Bildirimin Amacı	34
Online Öğretimde Geri Bildirim Sağlamanın Yolları.....	35
Kaynakça.....	37

6. BÖLÜM

ÖĞRENMENİN KALICILIĞI VE BİÇİMLENDİRİCİ DEĞERLENDİRME AÇISINDAN GERİ BİLDİRİM

Giriş.....	40
Sınıf İçi İletişim ve Geri Bildirim	41
Öğrenmenin Kalıcılığı ve Geri Bildirim.....	42
Bıçimlendirici Değerlendirme ve Geri Bildirim	42
Kaynakça	44

7. BÖLÜM

GERİ BİLDİRİM VE FARKINDALIK

Geri Bildirim ve Farkındalık.....	45
Kaynakça.....	53

8. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE ÖDEV VERME YÖNTEMLERİ

Online Ödev Yöntemleri	55
Kaynakça.....	59

9. BÖLÜM

ÖDEVLER ETKİLİ Mİ? ETKİLİ ÖDEV VERMEK İÇİN İLKELERİMİZ NELER OLMALI?

Ödevler Etkili Mi? Etkili Ödev Vermek İçin İlkelerimiz Neler Olmalı?	61
Kaynakça.....	73

10. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİMDE UYGULAMALI DERSLER VE SÜREÇLER

Uzaktan Eğitimde Uygulamalı Dersler ve Süreçler.....	77
Kaynakça.....	81

11. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİMDE UYGULAMALI EĞİTİMİN İLKELERİ VE ETKİLİLİĞİNİ ARTTIRMAYA YÖNELİK ÖNERİLER*

Giriş.....	83
Uzaktan Eğitimde Uygulamalı Eğitimin Etkililiğini Arttırma	85
Uygulamalı Eğitimde Kullanılabilecek Yöntem ve Teknikler	86
Dallanma senaryoları.....	86
Webquest (Web Macerası).....	88
Kaynakça.....	90

12. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL, KÜLTÜREL VE EĞİTSEL ETKİNLİKLER

Uzaktan Eğitimde Sosyal, Kültürel ve Eğitsel Etkinlikler.....	93
Kaynakça.....	101

13. BÖLÜM

KOVID-19 ACIL UZAKTAN ÖĞRETİM SÜRECİNDE ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI SORUNLAR: BİR DURUM ÇALIŞMASI

ÖZET	103
GİRİŞ.....	104
Yükseköğretimde Uzaktan Öğrenme.....	105
Salgın Döneminde Uzaktan Eğitim Sürecinde Problemler	107
YÖNTEM	109
Model.....	109
Katılımcılar	109
Veri Toplanma	109
Geçerlilik ve Güvenilirlik	109
Veri Analizi	110
Bulgular	111
Sosyal Sorunlar	114
Akademik Sorunlar.....	116
Kişisel Gelişim Sorunları.....	120
Teknik Zorluklar	122
Sonuç ve Öneriler.....	125
Kaynakça.....	128

14. BÖLÜM

SANAL ZORBALIKLA BAŞ ETME

Sanal Zorbalıkla Baş Etme.....	131
Kaynakça.....	134

15. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİMDE KULLANILAN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ARAÇLARI

Uzaktan Eğitimde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçları.....	137
Kaynakça.....	140

16. BÖLÜM

ÖLÇME ARACINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER

Ölçmede Hata	141
Ölçme Aracında Bulunması Gereken Özellikler.....	143
Kaynakça.....	146

17. BÖLÜM

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ BİLGİSAYARLI TEST UYGULAMALARI

Madde Seçim Yöntemleri Sınıflandırması	151
Kaynakça.....	152

18. BÖLÜM

ÇALIŞTAY SUNUMLARININ UZAKTAN EĞİTİM VERİMLİLİĞİNE KATKISI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Giriş.....	155
Öğrenme Potansiyelinin Farkına Varma.....	156
Zihinsel Kavram Zenginliği Oluşturma	158
Soru Sorma Becerisi Kazandırma	159
Teknoloji, Pedagoji ve İçerik Entegrasyonu	159
Öğrenmeyi Öğrenme	160
Uzaktan Eğitimde Teknoloji Kaynaklı Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	161
Kaynakça	163

19. BÖLÜM

ÇALIŞTAY SUNUMLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Kaynakça.....	168
---------------	-----

20. BÖLÜM

ÇALIŞTAY SUNUMLARINA DAİR GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Sonuç.....	172
Kaynakça.....	173

1. BÖLÜM

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞANANLAR VE ETKİN KATILIMI DESTEKLEYECEK ÖNERİLER*

Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan KUYUMCU VARDAR - Düzce Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0533-7345

Uzaktan Eğitim Süreci

Covid-19 pandemi süreci hem ulusal hem de uluslararası bağlamda birçok toplumsal kurumu etkilemiştir. Sağlık alanında yaşanan olumsuzluklar, farklı sektörlerde tüm paydaşların rutin faaliyetlerini değiştirip, pandemiye göre bazı uygulamalar gerçekleştirmelerini zorunlu kılmıştır. Toplumun en önemli ve en yaşamsal kurumlarından olan eğitim için de bu süreçte, uzaktan eğitim faaliyetlerinin artırılması zorunlu hale gelmiştir. Özellikle pandeminin başlangıç aşamalarında birçok eğitim kurumu yüz yüze eğitimlerini önce ertelemişler, daha sonra da uzaktan eğitime geçiş süreciyle devam etmişlerdir. Yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinde birçok eğitim paydaşı, oluşan değişikliklere adapte olabilmüş, birçoğu ise farklı alanlarda zorluklar yaşamıştır. Eğitim sistemlerinin en önemli paydaşı olan öğretmenlerin bu dönemde yaşadığı güncel sorunlar, öğretmen yeterliklerinin ve öğretim ortamı tasarımının tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmış ve öğrenme-öğretme sürecinde teknolojik ve pedagojik anlamda daha farklı strateji, yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulabileceğini göstermiştir.

Eğitim paydaşları, öğrenme sürecinde, öğrencilerin bireysel farklılıkları, ihtiyaçları, öğrenme stilleri, kullandıkları stratejiler, çalışma alışkanlıkları gibi değişkenlerin dikkate alınması gerektiğini ve dolayısıyla daha esnek ve öğrenciyi merkeze alacak şekilde planlamalar yapılması gerektiğinin farkındadır. Ancak yaşanan pandemi, uzaktan eğitimin gerekli hazırlıklar yapılamadan işe koşulmasını gerektirmiştir. Bu durumda öğretmenler de yüz yüze eğitim için yaptıkları planlamanın uzaktan eğitimde aynı sonuçları vermediğini görmüştür. Bu gerekçe hem hizmet-öncesi hem de hizmet-içi eğitimin önceliklerinin tekrar gözden geçirilmesini gerektirmektedir çünkü günümüz koşulları artık daha çok

* 21-23 Eylül 2020, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi tarafından yapılan “Uzaktan Eğitimi Değerlendirme İyileştirme ve İyi Örnekler Çalıştayı”nda yapılan çalışmanın genişletilmiş halidir.

uzaktan eğitim, harmanlanmış öğrenme gibi farklı modellerin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Uzaktan eğitim programları, “*Teknoloji adına bir adım ileri, pedagoji adına iki adım geri*” olarak tasvir edilmiştir. Bu hususta, teknolojiyi kullanma bağlamında ileriye doğru bir gelişme sağlanırken, çoğu durumda oldukça didaktik ve öğretmen merkezli uygulamalarla pedagojik açıdan olumsuz durumlar yaşandığı ifade edilmektedir (Mioduser vd., 2000). İster yüz yüze ister uzaktan eğitim ortamında olsun, pedagojik anlamda daha çağa uygun planlama yapmak öncelikle öğrenciyi merkeze almakla başlamaktadır.

Sun (2020), tarafından yapılan bir araştırmada, üniversite öğrencilerine son çevrim-içi ders sırasında ne yaptıkları sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır: “*Uyuyakaldım*”, “*Çevrim-içi oyun oynuyordum*”, “*Televizyon seyrediyordum*”, “*Sosyal medyada arkadaşlarımla sohbet ediyordum*”, “*Son üç derse katılmadım*”. Palloff ve Prat (2007), uzaktan eğitim ortamında öğrencilerin sadece sisteme giriş yapmalarının yeterli olmadığını, öğrencilerin, tartışmalara katılmazlarsa, fikirlerini söylemezlerse, etkinliklerde yer almazlarsa, başarılı bir öğrenme süreci için en gerekli koşullardan biri olan etkileşimden yoksun kalacaklarını ifade etmişlerdir (s. 4). Çevrim-içi bir öğretim uygulamasında bulunmak, eğitimciler için ek beceriler ve inançlar gerektiren bir iştir. Dolayısıyla öğrencilerin ilgi, dikkat ve güdülenmelerinin teşvik edilmesi gerektiğinden öğretmenlerin derslerini belirli ilkelere göre tasarlamaları gereklidir (Sun, 2020).

Uzaktan Eğitimde Dikkat Edilmesi Gereken Faktörler

Uzaktan eğitim ortamında öğretmen, yüz yüze eğitim koşullarında hazırladığı plandaki temel aşamalara göre hazırlık yapmalıdır. Derse, dikkat çekerek başlamak, hedeften haberdar etmek, ön öğrenmeleri kontrol etmek, güdülenmeyi sağlamak gibi giriş etkinlikleri, yeni bilginin düzenlendiği ve uygulandığı gelişme bölümü ve değerlendirmenin yapıldığı sonuç bölümünde yapılması gereken tüm etkinlikler senkron veya asenkron özelliğe de dikkat edilerek planlanmalıdır. Hangi öğrenme platformunun kullanılacağı, o ders için gereken ek materyal veya teknolojik araç-gereç vb. faktörler de öğretmen tarafından dikkate alınmalıdır.

Palloff ve Prat (2007), başarılı bir çevrim-içi eğitim sürecinde olması gereken bileşenleri şu şekilde açıklamışlardır:

- Teknolojiye erişim ve teknoloji okuryazarlığı
- Açık yönergeler ve işlem akışı
- Katılım

- İşbirlikli öğrenme
- Dönüşümsel öğrenme, öğrenmeyi öğrenme,
- Sürecin ve öğrenci performansının değerlendirilmesi (s. 20-22)

Bu bileşenlere ek olarak, etkili bir çevrim-içi ders değerlendirmesi yaparken, aşağıdaki faktörlerin mutlaka gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (s. 154-155):

- Dersin öğretim programına uygun olması ve öğrenci merkezli tasarlanması
- Öğrenciler tarafından kolaylıkla kaynaklara erişilebilmesi
- Dersin içeriğinin ilgili olması
- Etkileşimli ve yaşantı temelli bir öğrenme sürecinin sağlanması
- Tutarlı bir yaklaşım sergilenmesi
- Öğrenme stilleri ve kültür faktörlerinin çeşitli etkinliklerle dikkate alınması
- Derste öğrencilerden beklenenler ve değerlendirme kriterlerinin açık bir şekilde açıklanması
- Dersin makul düzeyde bir iş yüküne sahip olması
- Teknolojinin öğrenme çıktılarına katkı sağlayacak şekilde kullanılması
- Ders başında giriş etkinliklerinin yapılması
- İletişim ve sınıf kurallarını içeren yönergenin açık olması
- Dersin öğrenme çıktılarına uygun bir ölçme ve değerlendirmenin yapılması

Sun (2020), insan beyninin her saniye 400 milyar bayt veriye maruz kaldığını ancak sadece 2000 bayt boyutunda bilginin işlenebildiğini ifade etmektedir. Bu durum, verinin mutlaka, duyuşsal bir bağlantısı veya anlamı olunca bilgi haline geldiğini, bilgiyi kullanmadıkça gereken becerileri de geliştiremeyeceğimiz gerçeğinin unutulmaması gerektiğini belirtir ve bu bilgiler ışığında etkili bir çevrim-içi ders için aşağıdaki önerileri dile getirir:

- Dersin sunum ya da anlatım bölümünün 18 dakikayı aşmaması, aşılırsa da daha küçük parçalara bölünerek sunulması, (TED konuşmaları gibi)
- Anlamlı öğrenmenin sağlanması için çevrim-içi ortamda öğrencilerin ilgilerini çeken materyaller ve içeriğin kullanılması
- Sokratik tartışma gibi öğrenciyi sürece dahil eden ve eleştirel düşünmenin kullanımına olanak tanıyan yöntem ve teknikler kullanılması

Çevrim-içi sınıf içi uygulamalarında, öğrencilerin daha çok iletişim ve etkileşim kurması, konuya odaklanması ve aktif şekilde katılması için birçok